
Vastaus valtuustoaloitteeseen koskien Etelä-Karjalan mallin käyttöä lainvastaisiin tekoihin puuttumiseksi kouluissa

KVALT 24.05.2021 § 41

Valtuutettu Päivi Pelttari jätti seuraavan valtuustoaloitteen:

"Sastamalan kaupungin pitäisi olla maailman paras kasvupaikka lapselle. Kaikille se ei sitä valitettavasti vielä ole. Kiusaaminen on sitkeä ongelma, joka pesii edelleen yhteiskunnassamme ja kouluissa.

Kuten moni muukin ilmiö, myös kiusaaminen muuttaa jatkuvasti muotoaan ja löytää uusia tilaisuuksia. Meidän on päättäväisesti kamppailtava kiusaamista vastaan, sillä pahimmillaan kiusaaminen voi jättää koko elämän mittaisia, syviä vaurioita. On muistettava, että kiusaaminen jättää myös kiusaajaan jälkensä.

Kiusaaminen kehittyy, ja siksi myös kiusaamisen ehkäisyn ja kiusaamistilanteiden hoitamisen on kehityttävä. Kiusaamisen ehkäisyyn on vuosia haettu malleja, joista osa toimii paremmin, osa huonommin. Yhtä patenttiratkaisua ei ole, mutta kun toimiva malli löytyy, se kannattaa monistaa.

Etelä-Karjalassa on saavutettu hyviä tuloksia uudesta mallista lainvastaisiin tekoihin puuttumiseksi. Malli tarkoittaa tiivistettynä sitä, että jos alle 15-vuotias lapsi tekee koulussa lainvastaisen teon, asiasta tehdään rikosilmoitus. Tekijä ohjataan keskusteluryhmään, jossa on tekijän ja uhrin lisäksi mukana keskustelemassa molempien huoltajat, poliisi sekä nuorten oikeusedustaja.

Etelä-Karjalassa on laadittu koko maakuntaan yhteinen ohjeistus, jonka mukaisesti lainvastaisiin tekoihin puututaan. Ohjeistuksessa on laadittu tapauskohtaisia ohjeita eri kiusaamistilanteisiin. Ohjeistuksen ydin on siinä, että se tuo yhteiset selkeästi kirjatut ja riittävän vakavat toimintatavat kiusaamiseen puuttumiseksi.

Etelä-Karjalan ohjeistus löytyy yksityiskohtaisemmin täältä:
<https://www.lappeenranta.fi/loader.aspx?id=b1edcd6a-2ab0-40cb-b1da-102a47f11dae>

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Sastamalassa laaditaan yhteistyössä poliisin ja muiden viranomaisten kanssa vastaava ohjeistus, jotta lainvastaiseen toimintaan puuttumiseksi on nykyistä selkeämmät ja suoraviivaiset ohjeet sekä yhteiset toimintamallit.

Sastamalan Kokoomuksen valtuustoryhmä

Päivi Pelttari
Jari Andersson
Arto Satonen
Marko Suoniemi

Jari Kortelahti
Mikko Rauva
Jussi Mikkola
Janne Pohjolainen

Ulla Yli-Hongisto

Marko Naskali

Päätös: Kaupunginvaltuusto päätti jättää valtuutettu Päivi Pelttarin jättämän aloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

SIVLTK 25.01.2023 § 10

Päivi Pelttari on 24.5.2021 jättänyt valtuustoaloitteen koskien Etelä-Karjalan mallin käyttöä lainvastaisiin tekoihin puuttumiseen kouluissa. Aloitteessa viitataan myös kiusaamiseen puuttumiseen kouluissa.

Valtuutettu Maire Villon jättämään kiusaamisen ehkäisyyn ja puuttumiseen liittyvään valtuustoaloitteeseen vastattiin 21.6.2021 (Kaupunginvaltuusto, Pöytäkirja 21.06.2021/Pykälä 56). Alla nämä toimintamallit ja toimet koottuna perusopetuksen osalta. Toimintamalleja kiusaamisen ehkäisyyn ja puuttumiseen kehitetään ja arvioidaan aktiivisesti koulujen kanssa vuosittain. Yhteisöllisen opiskeluhuollon ja sitouttavan koulu yhteistyön kehittämiseen on kohdennettu myös hankerahoitusta. Työ kiusaamisen ehkäisyyn ja siihen puuttumiseen osalta on jatkuvaa perusopetuksen toimintaa, jota toteutetaan monialaisesti osana perhepalveluverkoston verkostoyhteistyötä.

Aloitteessa viitataan Etelä-Karjalan malliin. Etelä-Karjalassa toimii lainvastaisten tekojen työryhmä, joka koostuu kuntien eri viranomaisista sekä Eksoten, Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen ja poliisin edustajista. Työryhmä on laatinut koko maakuntaan yhteisen ohjeistuksen, jonka mukaisesti lainvastaisiin tekoihin puututaan. ([Microsoft Word - Lainvastaisiin tekoihin puuttuminen kouluissa \(lappeenranta.fi\)](https://www.lappeenranta.fi/microsoft-word-lainvastaisiin-tekoihin-puuttuminen-kouluissa)). Sastamalassa vastaavaa mallia edustaa Ankkuri-malli, joka on otettu käyttöön syksyllä 2021. Ankkuri on varhaisen puuttumisen menetelmä, jota käytetään rikosten ennaltaehkäisyyn ja kohderyhmänä ovat alaikäiset rikoksen tekijät. Ankkuri-toimintaan asiakas ohjautuu yleisimmin poliisin tai sosiaalitoimen kautta, mutta ohjauksia voi tulla myös esimerkiksi koululta. Ankkuri-tiimiin kuuluvat poliisi, sosiaalityöntekijä, psykiatrinen sairaanhoitaja ja erityisnuorisotyöntekijä. Yleensä poliisi tai sosiaalityöntekijän tuo tiimille tietoa alle 18-vuotiaasta nuoresta, jolla on ollut rikollista toimintaa. Mikäli nuoresta tehdään rikosilmoitus, tulevat nämä yleensä tiimin tietoon ja aina tapauskohtaisesti mietitään, hyötyisikö nuori Ankkuri-tapaamisesta. Tapaamiseen osallistuu yleensä koko tiimi ja tapaamiseen kutsutaan nuori ja huoltajat. Yhdessä pohditaan, minkälaista tukea tai ohjausta nuori ja/tai perhe voisi saada tai mikä voisi tilanteessa auttaa, jottei vastaavanlainen käytös toistuisi.

Kouluissa on kiusaamisen ehkäisyyn ja siihen puuttumisen mallit. Malleja ollaan myös päivittämässä kuluvan lukuvuoden aikana. Vakavissa tapauksissa tehdään yhteistyötä poliisin kanssa ja esimerkiksi väkivallanteoista tehdään rikosilmoitus.

Opetushallitus on 10.5.2022 päättänyt muutoksista Perusopetuksen

opetussuunnitelman perusteiden 2014 lukuihin 2.1 Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet, 5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä, 5.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö, 5.6. Paikallisesti päätettävät asiat sekä 8.2 Yhteisöllinen oppilashuolto. Määräyksen mukaan tarkistettu paikallinen opetussuunnitelma otettiin käyttöön 1.8.2022. Luvut ja ohjeet käsittelevät myös paikallisesti kurinpidollisia keinoja ja ennaltaehkäisevää toimintaa. Nämä ohjeistukset on otettu käsitelty koulujen ja henkilöstön kanssa.

Perusopetuksen vastaus valtuustoaloitteeseen
21.6.2021 (pykälä 56):

Valtuustoaloite/kiusaamisen ehkäisy

Perusopetus

Perusopetuksessa kiusaamisen ehkäisy ja kiusaamiseen puuttuminen on koulujen päivittäistä työtä ja siihen panostetaan paljon. Turvallinen ja hyvä oppimisilmapiiri on keskeinen oppimista ja hyvinvointia edistävä tekijä.

Kiusaamisen ehkäisyä on mm. luokkien ryhmäyttäminen, tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen ja koulukohtainen opiskeluhoitotyö. Kouluissa on kiusaamiseen puuttumisen toimintamallit ja rakenteet. Kouluissa tehdään säännöllisesti kiusaamiskartoituksia. Kiusaamista ehkäistään myös huomioimalla riittävä aikuisten valvonta eri tilanteissa (siirtymät, välitunnit, kuljetusvalvonta).

Kouluterveyskyselyn (2019) mukaan vähintään kerran viikossa kiusatuksi joutuvia 4. ja 5.luokkalaisia on 7,9 % vastaajista. Koko maassa vastaava prosenttiosuus on 7,2 %. Lievää nousua edellisiin tuloksiin näkyy erityisesti tyttöjen osuudessa. Poikien osalta osuus on laskenut hieman. 8. ja 9.luokkalaisista vähintään kerran viikossa kiusaamista kokee 4,5 %. Tässä on laskua verrattuna vuoteen 2017, jolloin prosenttiosuus oli 5,1. Koko maassa vuonna 2019 vastaava osuus oli 5,5 %.

Perusopetuksessa nykyisellään käytössä olevat toimet kiusaamisen ehkäisyn ja kiusaamiseen puuttumisen osalta:

Kiusaamisen ehkäisy

- tunne- ja vuorovaikutustaitojen, kaveritaitojen opettaminen kaikilla vuosiluokilla
- luokkien ryhmäyttäminen
- koulun yhteisöllisyyden tukeminen eri keinoin
- välkkäri- /välituntikaveritoiminta
- kummi- ja tukioppilastoiminta
- koulukohtainen oppilashuoltoryhmä (koulun hyvinvointityö)
- erilaiset kyselyt (hyvinvointiprofiili, kouluterveyskysely, kiusaamiskysely) ja niiden perusteella suunnitellut toimenpiteet
- erityisnuorisotyöntekijän tuki ja FRIENDS-toiminta

- yhteistyö vanhempainyhdistysten kanssa
- teeman käsittely luokissa
- ryhmyttäminen leirein ja lukuvuoden mittaan (myös nivelvaiheissa), tukena nuorisopalvelut
- Kiva-koulu - toimintamalli
- Verso-toiminta (vertaissovittelu pienissä kiistatilanteissa)
- aktiivinen oppilaskuntatoiminta (osallisuus, kouluviihtyvyyden parantaminen)
- kiusaamista ehkäisevät hankkeet esim. luennot, Duudsonien vierailut jne.
- Yhteispeli-ohjelma (käytössä osalla kouluista)
- isompien oppilaiden kerhotoiminta (Stormi/Tyrväänkylä/Karkku/Marttila)
- säännölliset kiusaamiskartoitukset
- henkilökunnan sitouttaminen matalalla kynnyksellä puuttumiseen
- riittävä valvonta eri tilanteissa

Kiusaamiseen puuttuminen

- kiusaamiseen puuttumisen toimintamallit
- välitön puuttuminen, kun kiusaamista tai väitettyä kiusaamista ilmenee
- eri osapuolten kuuleminen, kohtaaminen, sopiminen mahdollisuuksien mukaan saman päivän aikana, seuranta
- kiusaamistilanteista informaatio koteihin
- aito välittäminen ja varhainen puuttuminen: jokainen aikuinen puuttuu erinäisiin selkkauksiin ja ne selvitetään sekä informoidaan koteja
- koulukohtainen oppilashuoltoryhmä
- tukipalveluiden hyödyntäminen: koulukuraattori, koulupsykologi ja kouluterveydenhuolto
- palaverit, joihin kutsutaan kiusattu perheineen sekä kiusaaja/kiusaajat perheineen
- perusopetuslain mukaiset rangaistuskäytännöt ja seuraamukset kiusaamisesta
- vakavissa tapauksissa yhteistyö poliisin kanssa, esimerkiksi väkivallanteoista rikosilmoitus

Valmistelija	Kasvatusjohtaja Pekka Kares
Esittelijä	Kasvatusjohtaja
Päätösehdotus	Sivistyslautakunta antaa edellä annetun selvityksen vastauksenaan koskien Etelä-Karjalan mallin käyttöä lainvastaisiin tekoihin puuttumiseksi kouluissa -valtuustoaloitteeseen.
Päätös	Hyväksyttiin yksimielisesti.
Lisätietoja	Kasvatusjohtaja Pekka Kares, puh. 040 532 7771

Valmistelija	kasvatusjohtaja Pekka Kares, hallintojohtaja Tapio Rautava
Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää esittää kaupunginvaltuustolle valmistelutekstistä ilmenevän vastauksen Päivi Pelttarin 24.5.2021 jättämään valtuustoaloitteeseen. Valtuustoaloite katsotaan loppuun käsitellyksi.
Päätös	Keskustelun kuluessa kaupunginhallituksen jäsen Päivi Pelttari ehdotti, että kaupunginhallituksen päätökseen lisätään seuraavaa: Kaupunginhallitus painottaa yhtenäisen toimintamallin tärkeyttä kaikilla kouluilla käyttää Ankkuri-mallia sekä muita kiusaamiseen puuttumisen malleja, jotta turvallisuuden tunne kouluissa säilyisi jatkossakin hyvällä tasolla. Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti päätösehdotuksen Päivi Pelttarin ehdotuksella täydennettynä.
Lisätietoja	kasvatusjohtaja Pekka Kares, puh. 040 532 7771